

Vergaderjaar 2013–2014

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 253

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE EN VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 augustus 2014

Het jihadisme¹ vormt een substantiële bedreiging voor de nationale veiligheid van Nederland en voor de internationale rechtsorde. Niet alleen in Nederland, maar ook elders in de wereld is er toenemende bezorgdheid over de diverse brandhaarden. De opmars van ISIS in Irak en Syrië vormt een destabiliserende factor, zowel op regionaal niveau in het Midden-Oosten als op mondiaal niveau. Deze internationale ontwikkelingen hebben hun weerslag op Nederland. Enerzijds doordat jihadisten aansluiting zoeken bij internationale terroristische organisaties, zoals ISIS en al Qa'ida. Anderzijds doordat aanhangers van de gewelddadige jihad zich ook in ons land openlijk manifesteren en er spanningen in onze maatschappij ontstaan, mede als gevolg van conflicten elders in de wereld. De afgelopen zomer zijn we in Nederland getuige geweest van verhalen van afgereisde jihadisten, ISIS vlaggen en antisemitische leuzen bij demonstraties en beelden van ongekende wreedheden.

Een vitale democratie is gebouwd op de waarden van de rechtsstaat, eerbiediging van ieders fundamentele rechten en wederzijds respect. Dat vereist een blijvende inzet voor de weerbaarheid van de samenleving en een gesprek met elkaar over de waarden van de rechtsstaat. In Nederland is ruimte voor verschillende ideologieën, denkbeelden en levensovertuigingen. De vrijheden van de democratische rechtsstaat mogen echter niet worden misbruikt om het voortbestaan ervan te ondermijnen. Er kan en moet worden opgetreden tegen degenen die de strafwet overtreden. Maar het gaat er ook om elkaar aan te spreken wanneer grenzen worden overschreden. De waarden van democratie en rechtsstaat vergen voortdurend onderhoud. Voor discriminatie en uitsluiting van welke groep dan ook is geen plaats. Om de rechtsstaat te beschermen en maatschappelijke spanningen te beheersen moeten we blijvend aandacht besteden

¹ Hier wordt bedoeld jihadisme als de gebruikelijke benaming voor een specifieke moderne gewelddadige ideologie en niet jihad als islamitische term meestal uitgelegd als «een inspanning voor een verdienstelijk doel».

aan een respectvol omgaan met verschillen. Dit geldt zeker wanneer de emoties hoog oplopen en de verschillen moeilijk te overbruggen lijken.

De jihadistische beweging is in alles het tegengestelde van onze democratische rechtsstaat en moet met harde hand worden bestreden. In Nederland is de jihadistische beweging een kleine, maar gevaarlijke extremistische, sekte achtige groepering die geweld propageert als enig middel om haar doelen te realiseren. Deze beweging presenteert zich als de enige legitieme geloofsvertegenwoordiging voor moslims. Hierdoor ontstaat vertroebeling in de beeldvorming over moslims. Het overgrote deel van de moslims distantieert en verzet zich juist tegen de jihadistische beweging. Zij zijn veelal zelf de eerste slachtoffers. Mede door een eenzijdige beeldvorming, en veelal een gevoel van uitsluiting in de samenleving, zijn er jongeren die zich aangetrokken voelen tot deze extremistische ideologie. Jongeren moeten zich weerbaar weten. Dit vergt ook dat jongeren verantwoordelijkheid nemen voor de keuzes die zij maken in hun leven.

Sociale media dragen bij aan de snelle verspreiding van het jihadistische gedachtegoed dat ook door haatpredikers wordt verkondigd. Het is van groot belang om samen op te trekken tegen de jihadistische beweging in Nederland, te meer omdat deze beweging gebaat is bij tweespalt in onze samenleving. Mensen binnen de moslimgemeenschap die in weerwil van het huidige negatieve klimaat hun nek durven uit te steken en stelling nemen tegen de jihadistische ideologie verdienen onze blijvende steun en bescherming. Het kabinet nodigt uit tot een maatschappelijke tegenbeweging tegen jihadisme en sluit aan bij initiatieven die daartoe worden genomen.

In maart 2013 is het dreigingsniveau in Nederland verhoogd naar substantieel. De daarop volgende AIVD nota «Transformatie van het jihadisme in Nederland» en Dreigingsbeelden Terrorisme Nederland (33–36) signaleerden een bestending van deze substantiële dreiging. Dat het gevaar niet alleen hypothetisch van aard is, blijkt uit de recente aanslag door een teruggekeerde jihadganger in Brussel. De huidige dreiging die van het jihadisme uitgaat vraagt om een aangescherpte, brede aanpak die niet alleen de harde kern van jihadisten bestrijdt, maar ook de verspreiding van het gewelddadige gedachtegoed. Tijdens het Algemeen Overleg over IVD-aangelegenheden van 2 juli jl. heeft de Minister van Veiligheid en Justitie uw Kamer toegezegd met een Actieprogramma te komen over de aanpak van het jihadisme. In de Kamerbrief Integrale aanpak jihadisme heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toegezegd te komen met een meerjaren-aanpak preventie van maatschappelijke spanningen en radicalisering. Met het bijgevoegde Actieprogramma geeft het kabinet uitvoering aan deze beide toezeggingen².

Het doel van het Actieprogramma is drieledig: beschermen van de democratische rechtsstaat, bestrijden en verzwakken van de jihadistische beweging in Nederland, en het wegnemen van de voedingsbodem voor radicalisering. Om dit te bereiken is samenwerking tussen alle partners nodig: zowel nationaal als lokaal, overheid als maatschappelijk middenveld, ongeacht ieders levensovertuiging.

Het Actieprogramma beschrijft de integrale aanpak van het jihadisme langs vijf beleidslijnen: 1. risicoreductie, 2. interventie, 3. aanpak radicalisering en maatschappelijke spanningen, 4. sociale media en 5. informatie-uitwisseling en (internationale) samenwerking. Een succesvolle

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

uitvoering van dit Actieprogramma vereist een heldere regie en programmatische sturing. Bij de aanpak van de potentiële radicaliserende groep en de gewelddadige jihadgangers is heldere regie nodig tussen lokale overheid en Rijk en is een programmatische sturing essentieel. Samenwerking en informatie-uitwisseling zijn hierbij sleutelwoorden.

Bij alle betrokken diensten en overheden is sprake van een grote urgentie om de problematiek aan te pakken. Naast het treffen van concrete maatregelen (bijvoorbeeld om jihadreizigers direct aan te pakken) passen zij ook hun werkwijzen en organisatiestructuur aan om nog beter samen te werken en de informatie-uitwisseling onderling te verbeteren. Alle partijen hebben capaciteit beschikbaar gemaakt voor de uitvoering hiervan. Er vindt een stevige inzet plaats om nieuwe maatregelen in te zetten en om bestaande maatregelen te intensiveren. Zo zal, naast de bestuurlijke aanpak, de strafrechtelijke aanpak door de politie en het OM fors worden geïntensiveerd, door middel van onder andere de inzet van extra middelen en capaciteit.

De bestaande strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en civielrechtelijke juridische infrastructuur biedt een stevig kader voor het integrale beleid zoals ons dat voor ogen staat. Deze mogelijkheden worden dan ook ten volle benut. Zo zetten we, met alle contraterorisme partners niet alleen in op strafrechtelijk optreden tegen jihadstrijders, maar ook op het tegengaan van de verspreiding van gewelddadig en opruiend gedachtengoed.

Het Actieprogramma bestaat uit *nieuwe* maatregelen en wetgeving, *intensivering* van bestaande maatregelen, alsmede alle *reeds lopende* acties. Er wordt voortdurend bekeken waar aanvullingen en aanscherpingen nodig zijn in de aanpak. Het kabinet zal de balans tussen strafrechtelijke maatregelen en preventie bewaken. In het kader van de versterkte internationale samenwerking worden ervaringen van andere landen, zoals Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, gebruikt zodat eenheid van opvattingen kan worden bereikt. Met de in het Actieprogramma genoemde maatregelen en de samenbundeling van krachten van alle partners maakt dit kabinet zich sterk voor onze veiligheid, democratie en rechtsstaat. Juist door binnen de rechtsstaat de verdediging van de rechtsstaat ter hand te nemen zal de vrije samenleving het winnen.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L.F. Asscher